

Finansdepartementet

Remissvar – SOU 2026:5 Utvidgad avdragsrätt för sponsring m m

Folkets Hus och Parker är en folkrörelse som omfattar 540 demokratiska mötesplatser i hela Sverige. I riksorganisationen samlas Folkets Hus, folkparker, biografier och liknande lokala arrangörer, som tillsammans lockar miljontals besökare varje år. Vår värdegrund bygger på de grundläggande principerna om jämlikhet, jämställdhet och allas lika värde. Organisationen är partipolitiskt och religiöst obunden.

Våra verksamheter utgör en grundläggande del av samhällets lokala infrastruktur för kultur, demokrati, bildning samt social sammanhållning och engagemang – i hela landet.

Inledning

Folkets Hus och Parker välkomnar utredningens ambition att skapa tydligare och mer ändamålsenliga skatteregler för sponsring. Behovet av att bredda finansieringen av kultur och civilsamhälle är stort.

Samtidigt vill vi framhålla att förslagen, i sin nuvarande utformning, riskerar att få begränsad effekt för stora delar av civilsamhället och i vissa avseenden förstärka redan existerande obalanser.

Vi delar den bedömning som förs fram i det särskilda yttrandet, att det är avgörande att ett förenklat och tydligare regelverk inte bara gynnar företagen, utan även förbättrar mottagarnas möjligheter att ta emot stöd, annars riskerar reformens effekter att utebli, särskilt för de aktörer som redan i dag har svårast att ta del av sponsring (jfr särskilt yttrande i SOU 2026:5).

Utredningen konstaterar att företagens ökade fokus på hållbarhet och socialt ansvar driver ett växande intresse för samarbeten med civilsamhället (kapitel 3.4), samtidigt som nuvarande regelverk präglas av höga beviskrav och osäkerhet kring gränsdragningen mot gåva (kapitel 6).

Ett steg i rätt riktning – ökad tydlighet och legitimitet

En grundläggande utmaning i dagens system är att sponsring ofta befinner sig i ett rättsligt gränsland mellan marknadsföring och gåva. Utredningen konstaterar att avdrag i praktiken nekas när företag inte kan visa en tillräckligt stark anknytning eller motprestation, samt att gränsdragningen mot gåva är svår (jfr utredningens genomgång av gällande rätt i kapitel 6).

Vidare framgår att de beviskrav som ställs på företag upplevs som höga och att systemet är komplicerat och tidskrävande (kapitel 6). Denna osäkerhet har haft en dämpande effekt på företags vilja att engagera sig i civilsamhället.

Mot denna bakgrund är det positivt att utredningen föreslår en mer sammanhållen och förutsebar ordning. Vi ser särskilt positivt på att:

- rättsosäkerheten minskar för företag som vill ingå sponsringssamarbeten,
- bedömningen i större utsträckning kan utgå från enskilda projekt eller insatser,
- avdragsrätten inte knyts till ett fast beloppstak.

Detta bidrar till att stärka sponsringens legitimitet och kan öppna för fler samarbeten mellan näringsliv och civilsamhälle.

Social sponsring – växande men strukturellt begränsad

Utredningen visar att företags sponsringsmotiv i hög grad handlar om varumärkesbyggande, goodwill och samhällsansvar (jfr utredningens analys av sponsringsmotiv). Samtidigt öppnar förslaget för att även samarbeten kopplade till exempelvis Corporate Social Responsibility (CSR) och hållbarhet kan omfattas av avdragsrätten (jfr avsnittet om socialt ansvar och hållbarhet, kapitel 3.4).

Detta kan bidra till att stärka så kallad social sponsring – samarbeten där värdet inte primärt ligger i exponering utan i socialt ansvar, lokal närvaro och samhällsnytta.

Samtidigt framgår det av utredningen att avdrag förutsätter att företag kan visa ekonomisk nytta eller att motprestationer har ett värde i relation till sponsorinsatsen (kapitel 6).

Detta innebär i praktiken att:

- värden som social sammanhållning, demokratiskt deltagande och lokal förankring är svårare att omsätta i avdragsgilla motprestationer,
- denna typ av sponsring löper större risk att klassas som gåva,
- utvecklingen därför riskerar att gå långsammare än inom områden med tydlig exponering.

För civilsamhällets aktörer innebär detta en strukturell begränsning som inte fullt ut adresseras av förslaget.

Sponsring följer synlighet – inte samhällsbehov

Trots de möjligheter som finns inom social sponsring, pekar utredningen på att sponsring som finansieringsform i grunden styrs av kommersiella drivkrafter, såsom exponering, varumärkesnytta och andra former av affärsmässig synlighet. Samtidigt framgår att mindre företag i lägre utsträckning drivs av varumärkesmotiv (jfr utredningens analys av sponsringsmotiv och drivkrafter).

Detta ligger också i linje med utredningens egen beskrivning av sponsringens drivkrafter, där varumärkesnytta och exponering framhålls som centrala.

Sammantaget innebär detta att sponsring som finansieringsform i praktiken följer kommersiell synlighet snarare än samhällsbehov.

Utredningen behandlar inte uttryckligen dessa systemeffekter, men mot bakgrund av dess beskrivning av sponsringens drivkrafter och funktionssätt bedömer vi att följande utveckling är rimlig att beakta:

Konsekvensen blir att resurser tenderar att kanaliseras till sammanhang där effekterna är lättast att mäta och synliggöra – det vill säga till större marknader, etablerade aktörer och sammanhang med hög publik räckvidd. Detta riskerar att särskilt missgynna verksamheter i landsbygds- och glesbygdscontext, där förutsättningarna för exponering och mätbar affärsnytta är mer begränsade.

I praktiken finns därmed en risk att reformen förstärker geografiska obalanser genom att resurser i ökad utsträckning koncentreras till större städer och redan starka aktörer.

Detta bör också ses i ljuset av statens övergripande ambitioner om geografisk balans och att hela Sverige ska fungera och utvecklas. Om skattesystemet i praktiken förstärker marknadslogiker kopplade till synlighet och räckvidd, finns en risk att politiken i praktiken motverkar sina egna mål för regional utveckling.

Civilsamhällets mötesplatser som samhällsinfrastruktur

Folkets Hus och Parkers verksamheter utgör en samhällsbärande infrastruktur. Här sker och utövas demokratiskt deltagande, social organisering och kulturell verksamhet. Dessa mötesplatser spelar också en allt viktigare roll i frågor som rör beredskap och samhällelig motståndskraft.

Samtidigt visar utredningen att avdragsrätten i praktiken knyts till möjligheten att visa ekonomisk nytta eller proportionella motprestationer (kapitel 6).

Mot denna bakgrund vill vi särskilt framhålla att:

- denna typ av samhällsvärden är svår att omsätta i kommersiella motprestationer,
- sponsring därför har en inneboende begränsning som finansieringsform för civilsamhällets fulla bredd,
- lokala mötesplatser, särskilt i mindre orter, har begränsade möjligheter att konkurrera om sponsringsmedel,
- långsiktigt hållbara förutsättningar kräver bredare politiska lösningar.

Folkets Hus och Parker vill i detta sammanhang också uppmärksamma risken för att en ökad betoning av sponsring som finansieringsform kan leda till att offentliga anslag till civilsamhälle och kultur på sikt minskar. Om så sker, finns en risk att finansieringen i praktiken blir ett nollsummespel, där offentliga medel ersätts av sponsring utan att den totala resursnivån stärks.

En sådan utveckling kan i förlängningen innebära att politiskt beslutade mål i ökad utsträckning får stå tillbaka för affärsmässiga prioriteringar på givarsidan, vilket riskerar att påverka verksamheternas inriktning och räckvidd.

Detta kan också bidra till en gradvis förskjutning av kultur- och civilsamhällespolitiken, där marknadsbaserade överväganden får ökat genomslag på bekostnad av bredd, tillgänglighet och geografisk balans.

Sammantaget finns därmed en risk för en ansvarsförskjutning, där det offentliga åtagandet för kultur och civilsamhälle på sikt minskar utan att detta uttryckligen formuleras som en politisk omläggning.

Mot denna bakgrund vill Folkets Hus och Parker särskilt understryka att en utveckling där offentligt stöd reduceras med hänvisning till ökade möjligheter till privat finansiering är problematisk. Sponsring kan inte förväntas ersätta offentlig finansiering och kommer även att förändra både fördelning och innehåll i verksamheterna. En sådan utveckling riskerar att påtagligt försvaga förutsättningarna för en bred, tillgänglig och långsiktigt hållbar kultur- och civilsamhällespolitik.

Behov av kompletterande åtgärder för geografisk balans

Mot bakgrund av ovanstående anser Folkets Hus och Parker att reformen bör kompletteras med åtgärder som säkerställer att hela landet omfattas av dess effekter.

Folkets Hus och Parker vill samtidigt understryka att sponsring bör ses som ett komplement till, och inte en ersättning för, den offentliga finansieringen av kultur och civilsamhälle. Reformens syfte bör vara att bredda finansieringen, inte att förändra det offentliga åtagandets omfattning.

Vi föreslår därför att regeringen överväger:

- förstärkta incitament för sponsring riktad till ideell verksamhet i landsbygder och mindre orter,
- en bredare tolkning av affärsmässig nytta där värden som lokal närvaro, social hållbarhet och arbetsgivarvarumärke ges större tyngd,
- förenklade regler som gör det mer tillgängligt för mindre aktörer att ingå sponsringssamarbeten.

Utan sådana kompletterande åtgärder, finns en risk att reformens effekter koncentreras till redan starka marknader och sammanhang, snarare än att bidra till en breddad och mer geografiskt jämlik finansiering av civilsamhället i hela landet.

Sammanfattande slutsatser

Folkets Hus och Parker:

- tillstyrker ambitionen att tydliggöra och utvidga avdragsrätten för sponsring,
- bedömer att förslaget kan stärka förutsättningarna för vissa typer av samarbeten, inklusive social sponsring,
- delar bedömningen att tydligare regler kan minska osäkerheten och därmed främja samverkan mellan näringsliv och civilsamhälle,

men anser samtidigt att:

- reformens effekter riskerar att bli begränsade om inte mottagarsidans förutsättningar beaktas och förbättras (jfr särskilt yttrande i SOU 2026:5),
- sponsring som finansieringsform i grunden följer kommersiella logiker som inte fullt ut svarar mot civilsamhällets behov,
- det finns en risk att befintliga, inklusive geografiska, obalanser förstärks.

Vi vill därför understryka behovet av ett bredare angreppssätt som säkerställer att hela landets infrastruktur för kultur och mötesplatser ges reella och likvärdiga förutsättningar att utvecklas.

För Riksorganisationen Folkets Hus och Parker

Nina Andersson, vd